

ved hjælp af datamater til udvalgsbetænkningen side 19-35 og 67-69. Udvalget har dog stillet et enkelt forslag til lovændring for så vidt angår værker, som er lagret i en edb-base. Det drejer sig om såkaldt »downloading«, dvs. totalkopiering af alt, hvad der findes af værker i en database ved brug af fremmed medhjælp. Udvalget finder, at noget sådant bør være undergivet et forbud i ophavsretslovens § 11. Efter Kultur- og Kommunikationsministeriets opfattelse må det anses for tvivlsomt, om der er konstateret et tilstrækkeligt behov for et sådant forbud. Da tilsvarende forslag ikke er medtaget i de forslag, som er fremlagt i de øvrige nordiske lande, finder ministeriet det ikke rigtigt på nuværende tidspunkt at fremsætte forslag om et generelt forbud mod brug af fremmed medhjælp ved eksemplarfremsstilling til privat brug af værker, som er indeholdt i data-baser. Spørgsmålet bør afvente yderligere forhandlinger på nordisk plan.

Spørgsmålet om retsbeskyttelsen for det edb-program, der styrer en given edb-udnyttelse, har ligeledes været genstand for overvejelser inden for WIPO. I 1978 publicerede WIPO nogle "Model Provisions on the Protection of Computer Software". Modelbestemmelserne tog sigte på en såkaldt "sui generis" regulering, dvs. at beskyttelsen af edb-programmer såvel nationalt som internationalt skulle oparbejdes ved særlig lovgivning udenfor de patentretlige og ophavsretlige regelsystemer. Modelbestemmelserne blev ikke fulgt i noget land. I stedet viste forløbet af regeringsekspertmøder i 1983 og 1985, at den overvejende opfattelse gik i retning af, at edb-programmer var eller burde være omfattet af national ophavsretslvgivning. Ligeledes fandt man, at spørgsmålet om oparbejdelse af en international retsbeskyttelse bedst blev løst ved anvendelse af princippet om national behandling indenfor rammerne af de eksisterende ophavsretskonventioner, Bernerkonventionen og Verdenskonventionen om ophavsret senest af 1971. Ud fra sådanne synspunkter blev der i 1980 i USA gennemført ændringer i Copyright Act, og tilsvarende ændringer i den ophavsretlige lovgivning er i 1985 gennemført i en række andre ledende edb-lande fx Japan, England, Frankrig og Vesttyskland.

Udformningen af edb-bestemmelserne har på et enkelt punkt givet ministeriet anledning til overvejelser af en mere principiel karakter. Det drejer sig om spørgsmålet, hvorvidt der bør gennemføres specielle bestemmelser, om ophavsretten til edb-programmer, der er frembragt som led i et ansættelsesforhold.

Ministeriets udgangspunkt har været, at en bestemmelse af denne karakter ikke ville harmonere med hidtidig nordisk lovgivningspraksis. Under de

hidtidige nordiske revisionsovervejelser har der også været overvejende enighed om, at spørgsmålet om ansattes ophavsret fortsat ikke burde være reguleret ved særlige bestemmelser i ophavsretslvgivningen.

Den gældende lov indeholder ikke bestemmelser om, hvilke rettigheder en arbejdsgiver kan gøre krav på i relation til værker, der er skabt af en ansat. Spørgsmålet er heller ikke udtrykkeligt omtalt i de motiver, som ligger til grund for lovens vedtagelse. Udgangspunktet er derfor, at rettighederne kun overgår til arbejdsgiveren i det omfang dette er aftalt, det være sig ved udtrykkelige eller stiltiende aftaler. Ved fortolkningen af sådanne aftaler finder bestemmelserne i §§ 27 og 28 anvendelse, jf. bemærkningerne til lovforslagets nr. 12. Aftalernes indhold og område må fastsættes i overensstemmelse med disse bestemmelser, evt. kombineret med foreliggende sædvaner på området. I tilfælde, hvor der ikke foreligger udtrykkelige aftaler, er det lovens udgangspunkt, at der må anlægges en snæver fortolkning af rettighedsoverdragelsens omfang. Det udtales blandt andet i lovforslagets bemærkninger til § 27, at formodningen vil være imod, at der foreligger en total rettighedsoverdragelse, hvis ikke dette klart og utvetydigt fremgår af aftalen (Folketingstidende 1959/60, Tillæg A, spalte 2736).

En lignende holdning findes i de svenske lovmotiver. Det bemærkes i disse, at aftaler om total overdragelse af råderetten er usædvanlige. Selv i tilfælde, hvor en generelt formuleret overdragelse foreligger, vil ophavsmanden ofte bevare retten til at udgive værket i ændret eller bearbejdet form. Ved visse ansættelsesforhold vil arbejdsaftalen dog i reglen indebære, at arbejdsgiveren erhverver hele ophavsmandens råderet over værker, skabt i ansættelsesforholdet. Som eksempler nævnes kunstnere ansat i kunstindustrien eller på reklamebureauer.

I den nordiske retslitteratur synes det at være en almindelig opfattelse, at arbejdsgiveren – i tilfælde hvor en arbejdsaftale går ud på, at en ansat skal skabe åndsværker – kan få visse rettigheder over de skabte værker i kraft af selve tjenesteforholdet. Derimod er der nogen divergens med hensyn til spørgsmålet, hvor langt arbejdsgiverens rettigheder strækker sig.

Der synes imidlertid at råde enighed om, at de sædvaner, der er etableret indenfor bestemte brancher, under alle omstændigheder må tillægges væsentlig betydning ved afgørelsen af spørgsmålet om rettighedsovergang mellem arbejdstager og arbejdsgiver.

Spørgsmålet om den ophavsretlige beskyttelse af edb-programmer er først blevet aktuelt i de senere år. Kultur- og Kommunikationsministeriet finder imidlertid at måtte gå ud fra, at den gældende ulovbe-